

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Український державний морський технічний університет
імені адмірала Макарова

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсових робіт
з "Економіки підприємства"

Рекомендовано Методичною радою УДМТУ
як методичні вказівки

Миколаїв 2002

УДК 629.12 (075)

Гурченков О.П., Гришина Л.О., Єфімова Г.В. Методичні вказівки до виконання курсових робіт з "Економіки підприємства". – Миколаїв: УДМТУ, 2002. – 25 с.

Кафедра економіки та організації виробництва

Методичні вказівки призначені для студентів інженерно-економічного факультету всіх спеціальностей очного та заочного навчання з курсу "Економіка підприємства".

Рецензенти: кандидати економічних наук, доценти М.П.Карась,
В.М.Побігайлов

© Український державний
морський технічний
університет, 2002
© Видавництво УДМТУ, 2002

ВСТУП

Курсове проектування є одним з найважливіших видів самостійної роботи студентів. Курсова робота з економіки підприємства є першою курсовою роботою, що виконують з професійно-орієнтованих дисциплін.

При виконанні даної курсової роботи студенти не тільки поглиблено вивчають затверджену тему роботи, але й опановують суміжний теоретичний програмний матеріал, здобувають навички дослідника, прилучаються до самостійної творчої діяльності.

Дані методичні вказівки, на думку авторів, нададуть студентам істотну допомогу, головною метою якої є:

- своєчасне ознайомлення студентів, особливо тих, хто навчається без відриву від виробництва, з тематикою курсових проектів;

- внесення плановості у роботу студентів, що виконують курсову роботу, і керівників курсового проектування;

- підвищення якості змісту курсової роботи;

- встановлення ідентичності вимог до змісту, обсягу й оформленню курсової роботи.

1. МЕТА, ЕТАПИ Й ОРГАНІЗАЦІЯ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Мета та етапи курсового проектування

Виконання курсової роботи з економіки підприємства має за свою мету:

- систематизувати, закріпити і поглибити теоретичні знання з економічної проблеми, що затверджена як тема курсової роботи;

- виробити уміння у студента використовувати теоретичні знання в практичній діяльності;

- придбати навички самостійної роботи, теоретичних і експериментальних досліджень.

Курсова робота показує, якою мірою студент домігся поставлених цілей і наскільки він вміє аналізувати, формулювати висновки, обґрунтовувати доцільність запропонованих заходів, самостійно працювати з літературними джерелами, законодавчими актами.

Курсове проектування складається з наступних етапів:

- вибір теми курсової роботи;

- вибір базового підприємства (фірми, установи);

- збір і стисле ознайомлення з літературними джерелами, методичними і нормативними документами, законодавчими актами;

- розробка проекту плану курсової роботи та узгодження його з науковим керівником;

- безпосереднє виконання курсової роботи;

- оформлення курсової роботи та подання її науковому керівнику на рецензування (перевірку) і підготовку рецензії;

- рецензування (перевірка) курсової роботи науковим керівником;

- захист курсової роботи.

1.2. Вибір теми на курсове проектування і затвердження плану курсової роботи

Найбільш важливим етапом курсового проектування є вибір теми курсової роботи.

На вибір теми можуть впливати ряд факторів, а саме: участь студента у науково-дослідній роботі кафедри; характер теми курсової роботи, що виконує студент за курсом "Політекономія" і/чи

"Мікроекономіка"; можливість доступу до бухгалтерської та статистичної інформації на підприємстві (фірмі, організації).

Якщо студент бере участь у науково-дослідній роботі кафедри, то тема курсової роботи може бути сформульована в межах питань розв'язуваної проблеми з НДР.

У ряді випадків теми курсових робіт, виконуваних раніше з дисциплін "Політекономія" і/чи "Мікроекономіка", можуть збігатися із темою курсової роботи з "Економіки підприємства" чи бути близькою за змістом. У даній ситуації доцільно продублювати тему курсової роботи, виконаної раніше з дисципліни "Економіка підприємства". При цьому студент вже вивчив теорію з теми. Виконуючи курсову роботу з "Економіки підприємства", він використовує ці знання та поглиблює їх і затрачує менше зусиль, направляє їх на розробку аналітичної і проектної частини курсової роботи.

На вибір теми курсової роботи істотно впливає можливість доступу до бухгалтерської і статистичної звітності підприємств, тобто вибір базового підприємства. Виходячи з цих можливостей, а також з огляду на спеціалізацію базового підприємства, форму власності та інші його особливості, керівник може сформулювати відповідну тему на курсове проектування і видати її студенту.

Крім того, у робочій навчальній програмі за курсом "Економіка підприємства" наводиться перелік рекомендованих тем курсових робіт (дод.1), який також варто використовувати при виборі теми на курсове проектування.

Якщо тема курсової роботи обрана студентом самостійно, то її формулювання потрібно погоджувати з науковим керівником.

Студент погоджує з науковим керівником також і список літературних джерел, законодавчих і нормативних актів, які необхідно використовувати при виконанні курсової роботи.

Виконання курсової роботи починається з попереднього (поверхового) збору і вивчення літератури з теми курсової роботи і складання проекту плану курсової роботи. Проект плану курсової роботи направляється науковому керівнику для коректування і підтвердження.

На відкоректованому плані курсової роботи керівник розписується. Даний документ із підписом керівника вкладається у виконану курсову роботу і є підтвердженням для керівника, що курсова робота виконана за погодженим з ним планом.

1.3. Організація збору вихідної інформації для виконання курсової роботи

Для виконання курсової роботи потрібен великий обсяг вихідної інформації. Вихідна інформація для виконання курсової роботи з кожної з тем містить у собі підручники, монографії, статті і доповіді, Закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України та наказів різних відомств. Дані джерела необхідні для того, щоб студент мав можливість більш глибоко вивчити теоретичні питання з теми. Ці джерела інформації доступні кожному студенту через міські бібліотеки, бібліотеку УДМТУ і методичного кабінету кафедри економіки й організації виробництва.

Більш складним є одержання вихідної бухгалтерської і статистичної інформації. Як правило, її студент одержує під час виробничо-економічної практики, яку він проходить після 4-го семестру. До цього часу доцільно вже мати узгоджену з науковим керівником тему курсової роботи.

Якщо до цього часу тема не була погоджена і вихідний матеріал під час проходження виробничої практики не зібраний, то студент у процесі навчання в 5-му семестрі шукає базове підприємство і відвідує його для збору необхідних бухгалтерських і статистичних даних.

1.4. Організація перевірки і захисту курсової роботи

У процесі виконання курсової роботи студенту надається право відвідувати наукового керівника для консультацій як під час аудиторних занять (за фахом 7.050107 "Економіка підприємства" у навчальному плані консультації з курсового проектування включені в сітку розкладу занять), так і поза аудиторними заняттями в дні та години, призначені науковим керівником.

Закінчена і цілком оформлена робота здається на перевірку науковому керівнику не пізніше, ніж за тиждень до початку залікової сесії.

У курсову роботу вкладається (не підшивається) лист, на якому написаний план курсової роботи і підпис наукового керівника, що свідчить про затвердження їм даного плану.

Результатом перевірки курсової роботи науковим керівником є коротка рецензія, написана або на окремому листку, або на звороті титульного листа курсової роботи.

Як правило, у рецензії вказуються основні недоліки, допущені студентом при виконанні курсової роботи за змістом, оформленням та структури, а саме:

- за якістю висвітлення кожного з питань плану;
- за правильністю оформлення тексту курсової роботи, таблиць, графіків, списку літератури;
- за наявністю необхідних посилань на першоджерела, якими користувався автор роботи;
- за правильністю виконання розрахунків та інші неточності і недогляди.

У висновку рецензії науковим керівником виконується запис наступного змісту:

"До захисту";

"Після усунення визначених зауважень до захисту";

"Після усунення визначених зауважень на повторну перевірку".

При повторній перевірці курсової роботи науковим керівником готується повторна рецензія.

Рецензія, написана науковим керівником, зберігається студентом до захисту курсової роботи.

Захист курсової роботи здійснюється в термін, визначений науковим керівником. Для проведення захисту курсової роботи, як правило, утворюється комісія, у яку крім наукового керівника можуть входити інші викладачі і насамперед викладач, що проводить практичні заняття за даним курсом.

До захисту курсової роботи перед комісією, студент готує коротку доповідь (5–7 хвилин). Комісія заслуховує доповідь і задає питання за темою курсової роботи.

При оцінці захисту комісією враховуються:

якість виконання курсової роботи (повнота висвітлення всіх питань плану роботи, якість оформлення);

якість доповіді;

повнота відповідей на задані питання.

У випадках, якщо студент не зміг у доповіді виразити суть роботи і не відповів на поставлені комісією питання, він направляється для підготовки до повторного захисту.

2. СТРУКТУРА, ОБСЯГ І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Типова структура й обсяг курсової роботи

Курсова робота починає виконуватися після затвердження плану роботи науковим керівником, вивчення необхідних літературних джерел і систематизації інформації, зібраної під час проходження практики. Добре продуманий план є запорукою успішного виконання курсової роботи.

Курсова робота повинна мати відповідну логічну побудову, послідовність розгляду кола питань розроблювальної теми. Структура роботи, співвідношення розділів і зміст визначаються обраною темою.

Незважаючи на розмаїття тем курсових робіт, їх структура й обсяг можуть бути типізовані.

Типовими елементами курсової роботи, що складаються, є:

титульний лист (дод.2);

зміст роботи (дод.3);

вступ;

перший розділ – теоретична частина;

другий розділ – аналітична частина;

третій розділ – проектна частина;

висновки;

перелік використовуваної літератури;

додатки.

Рукописний чи комп'ютерний варіанти перерахованих складових елементів курсової роботи брошується і у зброшурованому виді надаються науковому керівнику курсового проектування на перевірку.

Обсяг курсової роботи в рукописному чи комп'ютерному виді встановлюється не більш 50 сторінок формату А-4. При цьому додатки у визначений обсяг не входять.

Комп'ютерний текст курсової роботи друкується через 1,5 інтервалу. У цілому оформлення курсової роботи виконується відповідно до вимог, розглянутих у розд.3 дійсних методичних вказівок.

2.2. Рекомендації з виконання основних розділів курсової роботи

2.2.1. Рекомендації з написання "Вступу"

Більшість проблем економіки підприємства містить у собі велике коло питань і не може бути охоплене в процесі досліджень, проведених студентом у період курсового проектування. Тому "Вступ" є першим і дуже важливим складовим елементом курсової роботи.

У "Вступі" насамперед чітко формулюються мета і коло питань, які у даному випадку є предметом дослідження, перераховуються задачі, поставлені при виконанні курсової роботи. Його обсяг повинен складати від двох до п'яти сторінок рукописного або комп'ютерного тексту і пишеться студентом із самого початку виконання роботи, з наступним корегування після виконання роботи в цілому.

У "Вступі" обґрунтовується актуальність теми, наукова цінність і практична значимість її розробки для народного господарства в цілому або окремого конкретного суб'єкта дослідження (галузі, підприємства, фірми, цеху), на інформаційній базі якого виконується робота.

Якщо тема курсової роботи виконується за завданням підприємства, фірми, відомства, то це вказується у "Вступі", чим підкреслюється реальність і практична значимість проведених досліджень у процесі курсового проектування.

У "Вступі" також подається коротка анотація всіх основних розділів курсової роботи, відомості про практичне значення, та інформаційну і методичну базу та методи досліджень.

2.2.2. Рекомендації з розробки теоретичного розділу

У даному розділі курсової роботи студентом розглядається економічна сутність проблеми, яка є темою курсового проектування. На підставі глибокого вивчення літературних джерел (монографій, наукових статей, доповідей) у даному розділі чітко формулюється точка зору студента за досліджуваною проблемою, дається визначення понять, термінів, економічних категорій, що є предметом подальшого дослідження. Особлива увага повинна бути приділена критичному огляду літератури за розглянутим питанням.

За обсягом ця частина складає до 10–5 сторінок тексту.

Багато економічних явищ і процесів характеризуються системою показників, тому в даному розділі дається методика розрахування показників, визначаються границі їхнього застосування, роль і зна-

чення їх при рішенні зазначеної проблеми, і оцінюються результати її рішення іншими авторами.

У зв'язку з тим, що теми курсових робіт дуже різноманітні, а базові підприємства мають специфічні особливості, що безпосередньо відбиваються на формуванні багатьох економічних показників роботи підприємств, важливе значення має вивчення цих особливостей через галузеві інструктивно-методичні матеріали, де ці особливості знаходять своє відображення.

2.2.3. Рекомендації з розробки аналітичного розділу

Даний розділ є основним у курсовій роботі і займає приблизно 15–20 сторінок. Тут наводиться коротка техніко-економічна характеристика базового підприємства й аналізується рівень і динаміка кількісних і якісних показників, що характеризують стан досліджуваного об'єкта. Помічені і чітко сформульовані техніко-економічні особливості базового підприємства або його підрозділів, глибокий і всебічний аналіз різних напрямків його діяльності дозволяють виявити недоліки, зробити практичні висновки і на цій основі розробити заключний розділ курсової роботи, тобто розробити і всебічно аргументувати систему мір і пропозицій щодо удосконалювання техніки, технології, організації праці, планування і керування.

При виконанні даного розділу використовуються різні прийоми економічного аналізу. З їхньою допомогою характеризується стан досліджуваного об'єкта, динаміка його розвитку та інші питання.

Техніко-економічна характеристика базового підприємства виконується в аналітичній частині кожної курсової роботи незалежно від теми. У цьому розділі, насамперед, установлюється галузева приналежність базового підприємства. Якщо підприємство входить до складу об'єднання, то вказується, яке місце воно займає (головне, філія чи рівнозначне серед інших структурних одиниць). Далі відзначаються спеціалізація підприємств, кількість модифікацій і типорозмірів номенклатури виробів, що випускаються. Це дає можливість установити тип виробництва, масштаб випуску продукції й інших особливостей досліджуваного підприємства. Наводяться дані про тривалість виробничого циклу, рівня механізації й автоматизації виробничих процесів. Дається характеристика стадії виробничого процесу: заготівельної, обробної і збірної, а також відповідної виробничої структури підприємства. При цьому з'ясовується побудова виробничого процесу в просторі. Відзначаються недоліки в реа-

лізації принципів паралельності, безперервності, прямоточності, автоматичності та інші. Вивчається і моделюється організаційна структура підприємства, об'єднання тощо.

В окремих курсових роботах аналіз організаційної структури підприємства виділяється в самостійний параграф. Установлюються вид спеціалізації цехів і питома вага їхньої продукції в загальному обсязі виробничої програми підприємства. Дається також коротка характеристика застосовуваних технологічних процесів у цехах підприємств.

У випадку, коли курсове проектування здійснюється на основі даних проектно-конструкторських організацій, науково-дослідницьких інститутів чи бюджетних організацій, техніко-економічна характеристика останніх здобуває трохи іншого значення. Наприклад, замість даних про тривалість виробничого циклу наводяться дані про тривалість конструкторських чи дослідницьких розробок. Характеристика стадій виробничого процесу не виконується, але розкриваються особливості і тривалість різних стадій технічної підготовки виробництва й ін.

Потім у даному розділі ретельно аналізуються окремі сторони роботи підприємства (цеху), система економічних показників. Установлюється період діяльності підприємства, за який здійснюється аналіз, – два, три, п'ять і більше років. За узгодженням з керівником курсового проектування цей аналіз може бути навіть обмежений розглядом виконання плану за минулий рік.

Аналіз економічних показників роботи підприємства (цеху), окремих економічних процесів, якості планування, обліку, звітності й економічного стимулювання студент повинний забезпечити виявленням резервів і недоліків. Результати аналізу є базою для практичної оцінки роботи підприємства за визначений період і для формулювання окремих висновків з досліджуваних питань.

Цей розділ курсової роботи може бути закінчений або розробкою таблиць резервів підвищення ефективності виробництва, або переліком виявлених у процесі аналізу недоліків, або загальною критичною оцінкою стану досліджуваного напрямку діяльності підприємства (цеху), фірми, організації тощо.

2.2.4. Рекомендації з розробки проектного розділу

У залежності від теми курсової роботи в цьому розділі розробляється й обґрунтовується комплекс організаційних, технічних і еко-

номічних заходів, спрямованих на підвищення ефективності виробництва. Обґрунтування здійснюється як у якісному теоретичному плані, так і в розрахунку кількісних змін показників, що характеризують економічну ефективність виробництва: продуктивності праці, собівартості, рентабельності, фондівіддачі, фондоозброєності праці, обсягу виробництва, річного економічного ефекту, приросту прибутку й ін.

Якщо впровадження чи рекомендацій заходів, пропонованих у курсовій роботі, вимагає капітальних вкладень, то в обов'язковому порядку виконується розрахунок їхньої економічної ефективності й актуальності.

Дана частина дипломної роботи складає 10–15 сторінок тексту.

2.2.5. Рекомендації з розробки "Висновку"

У даній складовій частині курсової роботи формується остаточний висновок, перераховуються пропозиції, заходи, що впливають з матеріалів дослідження студента, виконаних їм при розробці теми курсової роботи. Ці висновки робляться на основі порівняння наявних у практиці техніко-економічних рішень у даній області і пропонованих автором курсової роботи. Якщо при написанні курсової роботи студент за якимись причинами не зміг цілком досліджувати весь комплекс питань, пов'язаних з даною темою (наприклад: надзвичайно велике коло питань, відсутні матеріали на підприємстві, де студент проходив практику, і т.д.), то у висновку слід зазначити ці обставини, указати при цьому перспективи подальшого розвитку робіт у досліджуваній області або рішення даного питання.

За обсягом цей розділ складає до трьох сторінок тексту.

3. ПРАВИЛА І РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Оформлення курсової роботи починають з титульної сторінки (дод.2) та змісту роботи (дод.3), заголовки розділів в якому повинні відповідати їх назвам в тексті. Текст курсової роботи може ілюструватися кресленнями, малюнками, схемами, фотографіями, графіками, діаграмами, таблицями тощо. Вибір виду ілюстрації залежить від змісту матеріалу та мети, що поставлена. Слід зазначити, що ілю-

страції виконуються на стандартних аркушах формату А4 (210 x 297 мм).

Курсова робота має бути написана чітко, розбірливо, без помилок та виправлень (або надрукована) з одного боку білого паперу формату А4. Текстова частина повинна бути написана чорнилом (пастою) одного кольору – чорного, синього, фіолетового – за винятком титульної сторінки, для якої застосовується тільки чорний колір чорнила.

Аркуш курсової роботи повинен мати поля: ліве – 25 мм, верхнє – 20 мм, праве – 10 мм, нижнє – 30 мм. Нумерація сторінок має бути наскрізною, тобто всі сторінки роботи, враховуючи ілюстрації та додатки, нумеруються від титульної до останньої сторінки без пропусків та повторів, а також доповнень. Першою сторінкою вважається титульна. На ній номер сторінки не проставляється. Нумерація наступної сторінки починається з цифри "2". На цій сторінці має знаходитися зміст роботи, у якому разом з назвою потрібно вказувати початкову сторінку кожного розділу, параграфу. Необхідно також дотримуватися певного розподілу роботи на окремі логічні частини, кожна з яких повинна мати назву, що відтворює її зміст.

Кожний розділ, включаючи вступ, висновки, перелік використаної літератури та додатки, необхідно починати з нового аркуша, наступні аркуші оформлюють за формою, вказаною в дод.4.

Студенту необхідно витримати пропорції обсягу частин курсової роботи. Зокрема вступ і висновки в сумі не повинні перевищувати 5–10 відсотків її загального обсягу. Бажано, щоб відносно рівномірним був розподіл матеріалу і за розділами основної частини. Якщо текст друкується, то через 1,5 інтервали. На сторінці суцільного тексту – 28–30 друкованих рядків, а в рядку – до 60 знаків із проміжками між словами включно.

Розділи, підрозділи, пункти мають бути пронумеровані. Номери розділів позначаються цифрами з крапкою в кінці; номери підрозділів складаються з номерів розділу і підрозділу, розділених крапкою; номери пунктів складаються з номерів розділу і пункту, розділених крапками. Наприкінці номера пункту ставиться крапка. Наприклад: 5.3 або 2.1.

У заголовках переноси слів не дозволяються, крапки в кінці не ставляться. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою.

У економічних дослідженнях для відображення кількісного і

якісного стану явища, що вивчається, велике значення має правильне оформлення цифрового матеріалу. На відміну від тексту, у таблицях слова і числа розташовуються у особливому порядку – вони організовані у вертикальні колонки та горизонтальні строки таким чином, що кожний елемент – це одночасно складова частина як строки, так і колонки. Завдяки такому розміщенню між даними таблиці встановлюється взаємозв'язок, що його зрозуміло без додаткових пояснень.

Таблиці мають бути уніфікованими, а цифрова інформація – достовірною. Кожна таблиця повинна мати заголовок, який відтворює зміст. Заголовки розміщують над таблицею. Усі таблиці нумеруються. Праворуч над заголовком з великої літери пишуть слово "Таблиця" та вказують и порядковий номер. Знак "№" перед цифрою не ставиться. Таблиці нумеруються у наскрізному порядку (дод.5) або окремо за розділами. У другому випадку таблиця має подвійний номер, цифри відокремлюються крапкою, наприклад: у розділі 1 перша таблиця оформлюється: Таблиця 1.1, де перша цифра означає номер розділу, а друга – номер таблиці по порядку в межах розділу.

Вертикальні колонки нумеруються у тих випадках, коли у тексті на них є посилання або якщо таблицю частково переносять на наступну сторінку, а також при виконанні розрахунків за даними, які розміщені в різних колонках. Назви колонок пишуть з великої літери, а підзаголовки, якщо вони граматично пов'язані з назвою, – з малої, в інших випадках – з великої. Колонку "№" в таблицю не включають. Якщо таблиця має бути частково перенесена на іншу сторінку, над таблицею праворуч пишуть "Продовження таблиці". Таблицю розміщують після першого посилання на неї у тексті, вказуючи її номер і слово "таблиця" у скороченому вигляді, наприклад: табл.3. Таблиця має розміщуватися уздовж сторінки або поперек за відповідним поворотом її за годинниковою стрілкою. Знизу її закривати не слід.

Примітки до таблиці розміщуються безпосередньо під нею. У колонках таблиць неможливо залишати вільні місця: якщо дані відсутні, слід ставити тире або помічати словом "Немає". Якщо табличні колонки заповнені текстом, крапка наприкінці не ставиться. Цифри у колонках таблиць проставляються таким чином, щоб класи чисел по усій колонці знаходилися точно один над одним. Класи чисел у таблиці не розділяються крапкою. Числові величини в одній

колонці повинні мати однакову кількість десятинних знаків. У випадках, коли в таблиці вказується послідовний інтервал величин, що охоплюють усі величини ряду, перед величинами пишуть: "від", "більше", "до", наприклад: від 5,5 до 10,0 або більше. У інтервалах, що охоплюють не усі величини ряду, поміж ними слід ставити кому. Наприклад: 4,2; 11,7.

Коли усі параметри, що розміщуються у таблиці, мають однакові одиниці виміру, то їх позначення розміщують над таблицею. Але якщо параметри мають різні одиниці виміру, їх позначають у заголовку до кожної колонки (графи).

Кількість ілюстрацій, які наводяться у курсовій роботі, визначається їх змістом і повинна бути достатньою для того, щоб надати тексту роботи ясності та конкретності. Всі ілюстрації (фотографії, схеми, креслення, діаграми тощо) називають рисунками і нумерують послідовно. Номер і назву рисунку пишуть під графічним зображенням. Підпис завжди починається з заголовної букви. Крпкку наприкінці надпису не ставлять. Усі ілюстративні матеріали розміщують одразу ж після посилання на них в тексті. Нумерація ілюстрацій наскрізна (див. дод.5).

Формули, якщо вони подаються у курсовій роботі, вписують чорним чорнилом або друкують і нумерують арабськими цифрами. Порядковий номер наводять у круглих дужках напроти формули. Номер пишуть на рівні нижнього рядка формули, до якої він належить. При посиланні у тексті на формулу необхідно вказати її повний номер в дужках, наприклад: "у формулі (6)". Після формули пишуть слово "де" і розшифровують позначення словами в такій послідовності, в якій вони подані у формулі. Після слова "де" двокрапка не ставиться. Наприклад:

$$P_o = \frac{tN_u}{F_{\text{сф}} K_{\text{в.н}}}, \quad (6)$$

де P – кількість основних робочих.

Список літературних джерел розміщують в кінці роботи за алфавітним порядком (дод.7). Його необхідно подавати у такій послідовності: 1) закони, нормативні акти та положення державного значення; 2) літературні та наукові джерела; 3) матеріали періодичних видань тощо.

Посилання на літературні джерела оформлюються в квадратних дужках за номером джерела в списку використаної літератури одразу після згадування в тексті. При одночасному посиланні на декілька джерел їх номери відокремлюються крапкою з комою. Для посилань на джерела, що містять більше 300 сторінок, або на енциклопедії, словники тощо, обов'язково вказувати сторінки з текстом, на який посилаються. Наприклад: [15] або [3, с.4-10; 19, с.78–81].

У додатки до курсової роботи слід включати допоміжні матеріали (математичні розрахунки, таблиці допоміжних цифрових даних, ілюстрації допоміжного характеру, схеми, методики, установчі документи тощо). Кожний додаток починають з нової сторінки. У правому верхньому куті пишуть слово "Додаток". Він повинен мати тематичний заголовок. Якщо у курсовій роботі є два або більше додатків, їх послідовно нумерують арабськими цифрами (без знаку "№"). Наприклад: "Додаток 1". Нумерація сторінок в додатках здійснюється в межах одного додатка. Крім того, на другій та подальших сторінках додатка потрібно у верхньому куті праворуч вказати "Продовження додатка". Посилання на додатки в текстовій частини роботи є обов'язковим.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ КУРСОВИХ РОБІТ

1. Галузева структура народного господарства України і шляхи її удосконалення.
2. Шляхи підвищення ефективності використання обладнання.
3. Прискорена амортизація основних фондів підприємства.
4. Методи оцінки вартості основних фондів підприємства в процесі їх оренди та приватизації.
5. Оборотні засоби підприємства і методи визначення потреби в оборотних засобах.
6. Аналіз ефективності використання оборотного капіталу підприємства.
7. Кадри підприємства і ефективність їх використання.
8. Аналіз рівня зайнятості населення у регіоні.
9. Технічний прогрес і ефективність виробництва.
10. Оплата праці і шляхи удосконалення організації оплати праці.
11. Особливості оплати праці працівників невиробничої сфери.
12. Аналіз форм і систем оплати праці на базовому підприємстві.
13. Аналіз використання засобів фонду оплати можливостей збільшення середньої заробітної платні на базовому підприємстві.
14. Собівартість продукції та шляхи її зниження (на прикладі базового підприємства).
15. Калькулювання собівартості продукції.
16. Валові витрати підприємства та резерви їх зниження (на прикладі базового підприємства).
17. Прибуток підприємства. Розподілення прибутку.
18. Рентабельність власного та акціонерного капіталу і шляхи її підвищення.
19. Проблеми ціноутворення на продукцію машинобудування.
20. Аналіз результатів росту виробництва та прибутку на базовому підприємстві.
21. Методичні питання оцінки економічної ефективності інвестицій.
22. Аналіз виробничої потужності підприємства та шляхи використання її резервів.
23. Аналіз виробничо-фінансової діяльності підприємства та розробка бізнес-плану базового заводу.

24. Організаційно-економічні питання діяльності орендних підприємств.

25. Організаційно-економічні питання створення і функціонування закритих акціонерних товариств.

26. Організаційно-економічні питання створення і функціонування відкритих акціонерних товариств.

27. Організаційно-виробнича структура підприємства та обґрунтування заходів з її покращенню.

28. Аналіз та шляхи підвищення ефективності роботи базового підприємства.

29. Приватизація об'єктів групи "Г".

30. Особливості приватизації незавершеного будівництва.

31. Методичні питання оцінки вартості землі сільськогосподарського призначення.

32. Методичні питання оцінки міської землі.

33. Матеріалоемність продукції та шляхи її зниження.

34. Аналіз системи оподаткування юридичних осіб.

35. Аналіз системи оподаткування фізичних осіб.

36. ВЕЗ "Миколаїв" та економічний механізм її функціонування.

37. Організаційно-економічні питання діяльності товарних бірж.

38. Аналіз ефективності роботи базового підприємства та засоби для її підвищення.

39. Екстенсивний та інтенсивний шляхи розвитку виробництва та методи їх кількісного виміру.

40. Методичні питання порівняльної оцінки ефективності роботи підприємства.

**ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ
КУРСОВОЇ РОБОТИ**

Міністерство освіти і науки України
Український державний морський технічний університет
імені адмірала Макарова

Кафедра економіки та
організації виробництва

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни "Економіка підприємства"

На тему: _____

Науковий керівник

(наук. ступінь, посада, П.І.Б.)

Студент гр. _____

(П.І.Б.)

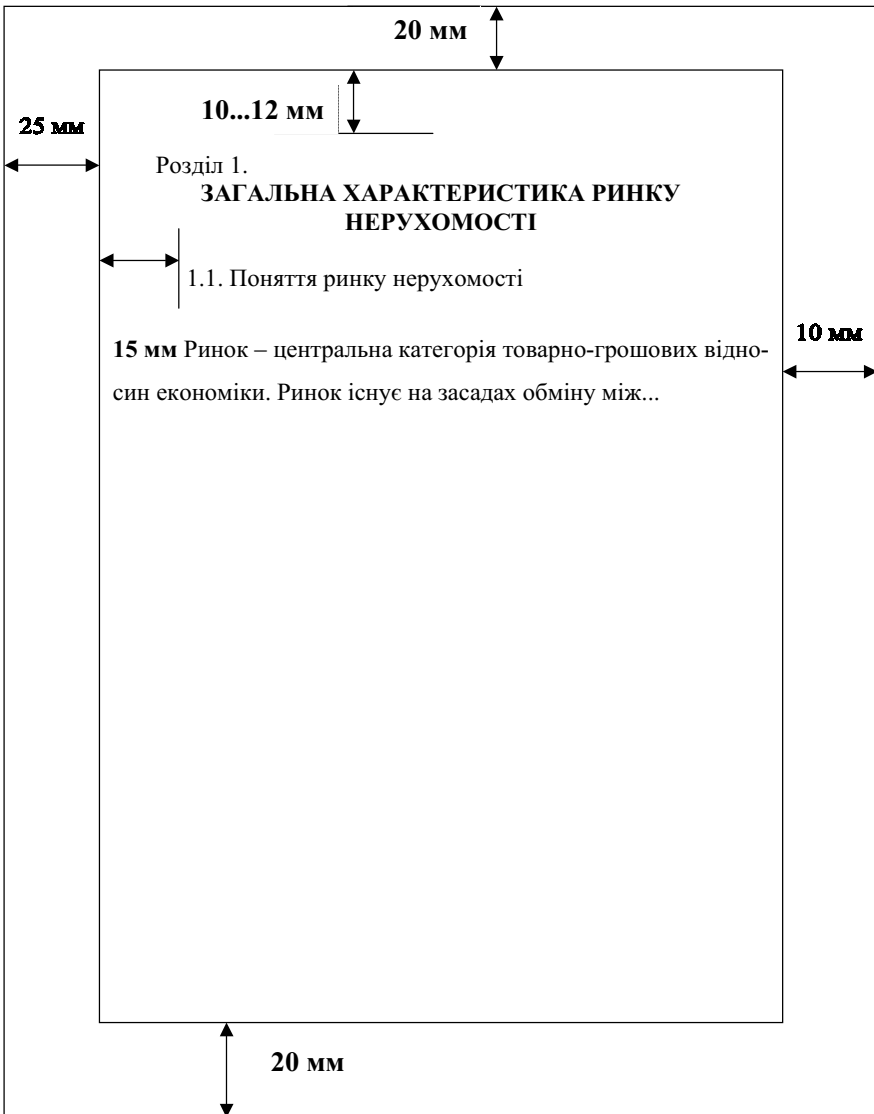
Миколаїв – 200_р.

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

ЗМІСТ

Вступ	4
Розділ	18
1.1.	18
1.2.	24
1.3.	37
Розділ II.	42
2.1.	42
2.2.	51
2.3.	59
Розділ III.	65
3.1.	65
3.2.	74
Висновки	92
Список використаної літератури	95
Додатки	99

ОФОРМЛЕННЯ СТОРІНКИ ТЕКСТУ

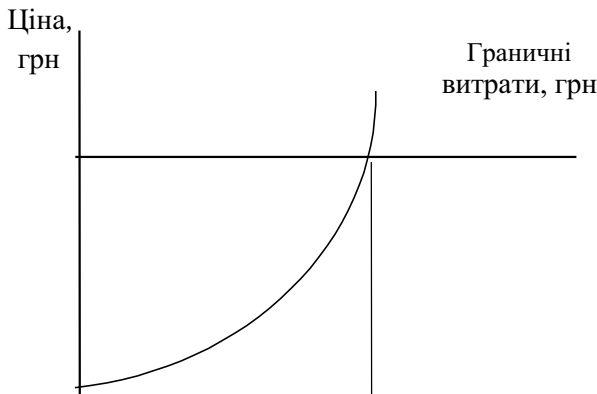

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТАБЛИЦІ

Таблиця 3. Обсяги експорту-імпорту товарів у розрізі регіонів України у 1998 році

Назва регіону	Експорт		Імпорт		Сальдо, тис.дол.
	Вартість за умов поставки ФОБ, тис.дол.	Питома вага у загальному обсязі експорту, %	Вартість за умов поставки СІФ, тис.дол.	Питома вага у загальному обсязі імпорту, %	
Одеська обл.	434666,5	3,44	357075,4	2,43	77591,1
Миколаївська обл.	408458,1	3,23	201289,6	1,37	207168,5
Кіровоградська обл.	59709,6	0,47	37251,3	0,25	22458,3

Зразок оформлення рисунку

Обсяг виробництва, шт.

Рис.7. Визначення обсягу виробництва

ЗРАЗКИ ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

Посилання на літературні джерела виконуються у відповідності до вимог ДЕСТ 7.1-84, а саме наступним чином.

3.1. ПОСИЛАННЯ НА КНИГУ

а) за прізвищем автора:

Мертенс А.В. Инвестиции: Курс лекций по современной финансовой теории – К.: Киевское инвестиционное агентство, 1997. – 416 с.

Гальчинський А.С., Єщенко П.С., Палкін Ю.В. Основи економічної теорії: Підручник. – К.: Основи, 1995. – 256 с.

Рабитина В.М., Ярошенко С.П. Мікроекономіка: Навчальний посібник. – Суми: Слобожанщина, 1998. – 292 с.

Block S. B., Hirt G. A. Foundations of Financial Management. – 6 th ed. – Boston: Irwin, 1992. – 700 p.;

б) за назвою:

Предпринимательство в банках и банковских операциях. – С.Пб., 1993. – 134 с.

3.2. ПОСИЛАННЯ НА БАГАТОТОМНІ ВИДАННЯ

Основи економічної теорії: Підручник: У 2 кн. / *Ю.В. Ніколаєнко, М.М.Діденко, А.В.Шегда* та ін. – К.: Наукова думка, 1994. – Кн.2. – 345 с.

Кунц Г., Доннел. Управление. Системы и ситуационный анализ управленческих функций: В 2 т. – М.: Прогресс, 1981. – Т.2 – 892 с.

3.3. ПОСИЛАННЯ НА СТАТТІ

а) із книг, збірників, документів, хрестоматій:

Как читать балансовый отчет // Международная организация труда: Пер. с англ. – М.: Финансы и статистика, 1992. – 208 с.

Арапонов М.В. Информационная среда фундаментальной науки и новые информационные технологии // Системные исследования. Методологические проблемы: Ежегодник 1988. – М.: Наука, 1989. – С.27–46;

б) із журналів:

Юринець В., Лондар С. Теоретико-ігрове моделювання впливу податкової політики держави на фінансово-господарську діяльність галузі економіки // Економіст. – 1999. – № 2. – С.62–66;

в) із газет:

Рябошапка С. Между банкротством и тенью: Пятилетний опыт взаимодействия бюджета с экономикой // Зеркало недели. – 2000, 8 окт. – С.9;

г) із зібрання творів:

Григор'єв Є.М. Підприємництво в Україні та його державна підтримка // Наукові праці. – Миколаїв: МФ НаУКМА, 1999. – Т.2. – С.77–82.

Рабинович А. Економічні проблеми сучасності: У 12 т. – Л.: Веселка, 1993. – Т.10. – 230 с.

Порядок укладання списку джерел та літератури

Список джерел та літератури слід формувати у наступному порядку:

1. Конституція України, Закони України.
2. Укази Президента України, постанови і декрети Кабінету Міністрів України.
3. Монографії, збірки наукових праць, журнальні та газетні статті, автореферати тощо.
4. Видання іноземною мовою.

Кожен розділ списку укладається в алфавітному порядку з наскрізною нумерацією.